

Diana FAUR

Școala de vară „Eugeniu Coșeriu”, Cluj-Napoca, ediția I, iunie-iulie 2012

D.F. – doctorandă,
Catedra de limba română
și lingvistică generală,
Facultatea de Litere,
Universitatea „Babeș-Bolyai”,
Cluj-Napoca. Lucrează la teza
de doctorat cu titlul *Metafora
simbolic-mitică în textul
poetic al lui Lucian Blaga.
Către o încadrare tipologică
în lumina semanticii
integrale a sensului*, sub
îndrumarea prof. dr.
Mircea Borcilă. Domenii
de interes: lingvistică și
poetică, semantica textului,
metaforologie.

Cursurile primei ediții a Școlii internaționale de vară „Eugeniu Coșeriu” au fost organizate sub egida Centrului de Studii Integraliste și a Colectivului de lingvistică și semiotică din cadrul Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca în perioada 25 iunie – 8 iulie 2012. Acestea s-au situat în continuitate și coerență cu seria de congrese dedicate marelui lingvist – primul Congres Internațional „Eugenio Coseriu”, organizat în septembrie 2007, la Universitatea din Aix-en-Provence, Franța, al doilea congres, în septembrie 2009, de Centrul de Studii Integraliste „Eugeniu Coșeriu” al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, și al treilea congres, desfășurat, în luna octombrie 2011, la Universitatea din Almería, Spania – și, mai ales, cu activitatea de cercetare și cu profilul Centrului de Studii Integraliste din Cluj-Napoca.

Orientarea de ansamblu a programului de studii al Școlii de vară „Eugeniu Coșeriu” a vizat două direcții: pe de o parte, a oferit bursierilor participanți posibilitatea de a aprofunda sistematic una dintre cele mai temeinice și mai complexe abordări în științele limbajului, lingvistica integrală, iar pe de altă parte, a pus în relație concepția coșeriană cu alte tipuri de lingvistică, reliefând actualitatea și deschiderea interdisciplinară a acestei orientări teoretice. În acest scop, temele de cercetare propuse s-au înscris în câmpul studiilor integraliste, iar conținutul lor ca atare a fost structurat în două module principale: *noțiuni fundamentale și Coșeriu contemporan*.

Activitățile științifice propriu-zise ale școlii de vară, desfășurate în intervalul celor două săptămâni, au fost organizate într-o manieră diversificată – atât sub formă de *conferințe* și *prelegeri*, cât și sub forma *dezbaterilor* și a *seminarelor* –, pentru a asigura un climat favorabil ridicării de probleme și pentru a facilita înțelegerea aprofundată a conceptelor și a tezelor vehiculate în acest context științific.

Proiectată astfel, Școala de vară „Eugeniu Coșeriu” s-a adresat studenților, masteranzilor, doctoranzilor și tinerilor cercetători români și străini și a beneficiat de prezența unor profesori de prestigiu și a unor specialiști în domeniu de la Catedra de lingvistică generală și semiotică din cadrul Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”, dar și de la universități europene de renume. Printre profesorii, specialiștii și cercetătorii din străinătate care au onorat cu prezența lor acest spațiu de dialog științific pot fi amintiți: prof. dr. Jesús Martínez del Castillo, Universitatea din Almería, Spania, prof. dr. Vincenzo Orioles, Universitatea din Udine, Italia, prof. dr. José María Bernardo, Universitatea din Valencia, Spania, dr. Cristian Bota, Universitatea din Geneva, Elveția, drd. Ciprian Speranza, Universitatea din Basel, Elveția. Aceștia li s-au alăturat membrii Centrului de Studii Integraliste: prof. dr. Mircea Borcila, lect. dr. Oana Boc, lect. dr. Eugenia Bojoga, lect. dr. Cornel Vilcu, asist. drd. Dina Vilcu, drd. Elena Faur, drd. Diana Faur, asist. dr. Cristina Varga, drd. Mircea Minică, dar și numeroși alți participanți, cadre didactice universitare, cercetători, doctoranzi etc. de la Facultatea de Litere și de la Institutul de lingvistică „Sextil Pușcariu” din Cluj-Napoca.

Spiritul multicultural și caracterul internațional al școlii de vară au fost manifestate prin prezența bursierilor din Elveția, Germania (Departamentul de Filologie Romanică al Universității din Marburg; Universitatea din Potsdam), Spania (Universitatea Autonomă din Barcelona), Republica Moldova (Universitatea de Stat din Moldova și Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei din Chișinău, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți), Polonia (Institutul de Filologie Romanică al Universității Jagellone din Cracovia) și Slovacia (Universitatea din Bratislava), cărora li s-au alăturat bursierii români din centre universitare de tradiție (Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea din București).

Mai putem consemna și faptul că, dincolo de participarea efectivă la sesiunile de ordin strict științific, cursanții au fost cooptați și într-un program cultural care a inclus vizitarea unor obiective turistice emblematic pentru spațiul cultural transilvănean, cum ar fi: Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Mănăstirea Nicula, Cetățuia Cluj-Napoca, turul municipiului Cluj-Napoca etc.

Deschiderea oficială a școlii de vară a avut loc într-un cadru solemn, printr-un recital simfonic urmat de discursurile de întâmpinare ale amfitrionilor. Euge-

nia Bojoga, directorul Școlii de vară „Eugeniu Coșeriu”, a adresat participanților un cuvânt introductiv și i-a salutat din partea comitetului organizatoric și a comitetului științific, declarând deschisă oficial cea dintâi ediție a unor cursuri internaționale de vară cu acest profil. În alocuțiunea sa, prof. Corin Braga, decanul Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”, a menționat că instituția pe care o reprezintă este onorată să găzduiască această manifestare științifică dedicată marelui savant, care a creat o direcție inovatoare în domeniul umanist și pe care școala lingvistică din Cluj, printr-o fecundă activitate, în ultimele decenii, îl reprezintă și îl continuă cu demnitate. Invitat de onoare la deschiderea oficială a școlii de vară, Emil Boc, primarul municipiului Cluj-Napoca, a urat tuturor participanților și invitaților prezenți în sală bun-venit, reliefând faptul că programul științific inițiat în cadrul Școlii de vară „Eugeniu Coșeriu” se înscrie în seria manifestărilor științifice care definesc componenta universitară și culturală clujeană, o componentă-cheie pentru un oraș universitar care aspiră să atingă, în 2020, statutul de Capitală Culturală Europeană. În finalul ședinței de deschidere, prof. Mircea Borcilă, directorul onorific al Școlii de vară „Eugeniu Coșeriu”, fondatorul, în 1998, al Centrului de Studii Integraliste și principalul promotor al concepției coșeriene în România și în școala lingvistică românească, a subliniat că activitățile științifice desfășurate în cadrul acestui program continuă tradiția instituită, în 2009, prin organizarea celui de-al doilea Congres Internațional „Eugeniu Coșeriu”, și se înscriu în orientarea conceptuală și în programul de cercetare al centrului pe care îl conduce. În această ordine de idei, prof. M. Borcilă a punctat marea actualitate a acestei manifestări, în contextul dezbaterilor pe plan mondial privind reconstrucția pe baze conceptuale mai solide a domeniului disciplinar al lingvisticii și a științelor adiacente, exprimându-și speranța că școala de vară de la Cluj-Napoca se va constitui într-un spațiu longeviv de dialog științific, în cadrul căruia să se consolideze și să se dezvolte o direcție legitimă a curentului „integralist” internațional.

Activitățile științifice ale școlii de vară au debutat cu seria de prelegeri ale prof. **José María Bernardo**, intitulate *Lenguaje y epistemología en Eugenio Coseriu (I, II, III)*. Amintim, în acest context, că José María Bernardo este autorul unei cunoscute monografii intitulate *Construcția lingvisticii*¹ și dedicate definirii aportului epistemologic al lui E. Coșeriu în fundamentarea lingvisticii.

Prelegerile profesorului spaniol s-au orientat înspre relevarea punților de legătură între *epistemologie* și *lingvistică*, cu vizarea directă a contribuției coșeriene la definirea bazei epistemologice a lingvisticii. În demersul său, J. M. Bernardo a alocat un spațiu relativ vast incursiunii în istoria „configurării și a consolidării epistemologiei”, urmărind evoluția ei de la o disciplină eminemmente pozitivistă către o disciplină fundamentată fenomenologic și herme-

neutic și punctând, pe parcurs, chestiunile spinoase și controversate ale acestei „devenirii”. Din acest punct, demersul propus s-a dezvoltat înspre sesizarea pluralității paradigmelor în știința lingvistică, pentru a se focaliza asupra *paradigmei lingvistice* a lui Eugeniu Coșeriu, pe care a definit-o ca „integratoare” și asupra implicațiilor pe care le are situarea ei în centrul științelor culturii. J. M. Bernardo a subliniat, aici, importanța pe care savantul de la Tübingen o acordă acestui aspect, opțiunea sa epistemologică delimitându-se ferm de perspectiva din filozofia științelor naturii. Finalul prelegerilor a impus concluzia legitimă că lingvistica coșeriană reprezintă un model de fundamentare epistemologică antipozitivistă, într-un sens „înțeles ca neohumboldtian, neostructuralist și funcționalist” (J. M. Bernardo). Pe această bază devine accesibilă o perspectivă coerentă de studiu al limbajului și al limbilor, pornind de la postulate epistemologice și metodologice pertinente în știința lingvisticii, o știință care ține cont de „respectarea, în diverse paradigme, a adecvării cercetării la cerințele și particularitățile obiectului de studiu” (J. M. Bernardo).

Prelegerile prof. **Mircea Borcilă**, reunite sub titlul *Temeiul coșerian și șansele integralismului (I, II, III)*, au oferit o imagine de ansamblu asupra proiectului transdisciplinar în care este dezvoltată lingvistica coșeriană în cadrul programului de cercetare al Centrului de Studii Integraliste condus de Domnia Sa la Facultatea de Litere din Cluj-Napoca. În prima prelegere au fost explorate, în dimensiunile lor esențiale, cele trei componente axiale ale „temeiului coșerian”: formația intelectuală și deschiderea lui Coșeriu, filozofia limbajului și fundamentul preliminar al științei integrale a limbajului. Astfel, profesorul M. Borcilă a urmărit modul în care elementele ce țin de formația intelectuală a lui E. Coșeriu au avut un rol de ghidaj în parcurgerea traseului ideatic de adâncime al formulării concepției lingvistice a lui Coșeriu, în sensul că aceste elemente l-au orientat pe marele savant atât în circumscrierea *fundamentului filozofic al științei limbajului* necesar pentru definirea naturii obiectului lingvisticii, cât și în elaborarea *principiilor epistemologice* ale științei lingvistice. Cea de-a doua prelegere a prof. M. Borcilă a sondat posibilitatea de a extinde și de a aplica fundamentarea filozofică a limbajului și genul de „știință fenomenologico-hermeneutică de tip humboltian” și în definirea obiectului poeticii, în scopul de a clădi, pe baze solide ale integralismului lingvistic, o poetică antropologică. Trebuie amintit că profesorul M. Borcilă este implicat deja, de mulți ani, în acest proiect de „reconstrucție a poeziei” pe baza concepției integrale a limbajului și că importanța acestei valorizări transdisciplinare a concepției integrale a fost recunoscută în numeroase rânduri chiar de Eugeniu Coșeriu².

Jesús Martínez del Castillo, profesor la Universitatea din Almería, organizatorul celui de-al treilea Congres Internațional „Eugenio Coseriu” în Spania, a propus cursanților o serie de patru prelegeri, *La lingüística del hablar*

frente a la lingüística cognitiva y el enfoque naturalista de Chomsky (I, II, III, IV). Prelegerile s-au orientat spre o confruntare teoretică a unor direcții de mare anvergură, astăzi, în lingvistica mondială cu fundamentele filozofice și epistemologice ale lingvisticii integrale, în scopul delimitării concepției coșeriene de cognitivism și de lingvistica chomskiană, pornind de la principiul cardinal al creativității lingvistice. În orizontul problematic astfel circumscris s-a realizat o examinare aprofundată și esențial critică a celor două orientări teoretice pornind de la premisa, argumentată legitim pe parcursul demersului său teoretic, că limbajul este un act de creație și de cunoaștere fundamental. Complexitatea problemelor conceptuale ridicate și discutate într-o dezbatere dialogică cu invitații, în special cu prof. M. Borcilă și cu drd. C. Speranza, poate fi urmărită și aprofundată de către cei interesați prin lecturarea cărții profesorului spaniol, *Lingvistica rostirii. Logosul semantic și logosul apofantic*, a cărei ediție în limba română a apărut recent în traducerea lui Cristian Pașcăluș și a fost lansată cu această ocazie. Mai mult, volumul lingvistului spaniol se situează într-o direcție convergentă cu orientarea studiilor integraliste de la Cluj și marchează un aport de referință în mișcarea actuală de afirmare tot mai pregnantă a integralismului lingvistic pe plan internațional. El propune o elaborare științifică a lingvisticii vorbirii, care se bazează pe unificarea teoriei lingvistice a lui E. Coșeriu cu temeiul filozofic al gândirii lui Ortega Y Gasset, putându-se semna, în acest sens, o corelare de adâncime a proiectului său cu orientarea de ansamblu a lui E. Coșeriu al cărui principal „aliat” din filozofia culturii este Lucian Blaga.

Vincenzo Orioles, profesor la Universitatea din Udine, a abordat, într-o serie de două cursuri interactive, câteva aspecte ale planului istoric din trihotomia coșeriană a limbajului. Astfel, într-o primă prelegere, *Architettura della lingua*, au fost aduse în centrul discuției și examinate concepte coșeriene cardinale, precum: *limbaj primar* și *metalimbaj*, *sincronie* și *diacronie*, *structura* și *arhitectura limbii*, *limba istorică*, *diferențele diatopice*, *diastatice* și *diafazice*, *limba comună*, *limba funcțională* și *limba standard*. Cursul *Il metalinguaggio. Storia della ricerca con particolare riguardo alla visione di Eugenio Coseriu* a dedicat un spațiu mai larg tratării problematicii *metalimbajului*. Profesorul italian a realizat, astfel, o incursiune în istoria cercetării acestui concept, de la „rădăcinile” sale logico-filozofice până la receptarea constructului în mediul lingvistic, cu o referire specială la conceptul coșerian de *metalimbaj* și la aplicațiile acestuia în diverse orientări actuale. Cursul a fost conceput și realizat într-o manieră interactivă, dinamică, participanții fiind provocați să sesizeze, în primul rând, pe baze intuitive conținutul conceptual al noțiunilor coșeriene prezentate.

Prelegerea **Oanei Boc**, *Planurile limbajului: perspectivă de ansamblu*, a conturat o viziune de ansamblu asupra unor aspecte definitorii ale lingvisticii integrale, în categoria cărora se includ *planurile limbajului*, *competențele*, *jude-*

cățile de evaluare și conținuturile specifice asociate fiecărui plan în parte. Aceste aspecte au fost supuse ulterior unei examinări detaliate și focalizate, propunându-se, în același timp, clarificări și sistematizări prin intermediul unui bogat material ilustrativ. În cea de-a doua prelegere, *Sens / Sens poetic*, O. Boc a definit conținutul semantic specific planului individual – *sensul* – și a procedat la o specificare a acestuia în *sensul poetic* ca zonă tipologică distinctă față de *sensul* cu finalitate pragmatică și *sensul* cu finalitate apofantică. Un spațiu aparte a fost alocat, în această secvență, *modalităților sensului* realizate în textualitatea științifică, pragmatică și poetică, dar și *ipotezei articulării stratificate* a sensului. Tot în acest cadru teoretic s-a înscris și problema *relației limbajului cu poezia*, alături de aceea a *definirii poeticității în raport cu finalitatea textual-pragmatică*, prelegerea finalizându-se cu reliefarea gravelor confuzii tipologice care circulă, frecvent, în interpretarea sensului unor texte literare.

În seria de prelegeri *Teoria semantică a lui Eugeniu Coșeriu. Lexematica (I, II)*, **Eugenia Bojoga** s-a referit la aportul substanțial pe care îl aduce lingvistul român în planul cercetării limbilor istorice, prin fundamentarea semanticii structurale. Meritul teoriei semantice elaborate de E. Coșeriu rezidă, după cum s-a precizat încă de la început, în faptul că ea se constituie în proiectul de semantică structurală cel mai complex și mai bine articulat până în prezent, de pe a cărui platformă teoretică au demarat cele mai fertile investigații descriptive ale limbilor istorice atât în perspectivă sincronică, cât și în perspectivă diacronică. În această ordine de idei, E. Bojoga a semnalat că *lexematica* ocupă un loc central în cadrul teoriei semantice dezvoltate de E. Coșeriu. Discuția s-a focalizat, în acest punct, pe un set de distincții preliminare și indispensabile în cadrul unei descrieri coerente a lexicului între *lucruri* și *limbaj*; între *limbajul primar* și *metalimbaj*; între *sincronie* și *diacronie*; între *tehnica liberă a discursului* și *discursul repetat*; între *arhitectura* și *structura limbii*; între *sistemul* și *norma limbii*; între *relațiile de semnificație* și *relațiile de desemnare*. Ca o consecință imediată a ultimului set de distincții s-a realizat și definirea semnificațiilor – *semnificatul lexical, categorial, instrumental, sintactic și ontic* – și a structurilor lexematice – *structuri paradigmatică și sintagmatică* – care pot fi identificate în lexicul unei limbi.

Cornel Vilcu, în prelegerile intitulate *Funcția semnificativă și universalile limbajului*, s-a axat pe aprofundarea celor două concepte cardinale ale lingvisticii integrale. Este cunoscut faptul că noțiunile coșeriene de *funcție semnificativă* și de *semnificat* sunt conceptele cele mai puțin asimilate și mai puțin înțelese din întreaga concepție lingvistică a lui Coșeriu. C. Vilcu a acordat, din acest motiv, o pondere importantă bazelor aristotelice și humboldtine ale conceptului de *funcție semnificativă*. În ceea ce privește conceptul coșerian de *semnificat*, C. Vilcu a insistat asupra disocierii acestuia atât de conceptul omonim al lingvisticii saussuriene, cât și de orientările pragmatice actuale

care, sub cupola noțiunii de *semnificație*, înglobează nediferențiat planul semnificatului și cel al designației. În strânsă conexiune cu discuția asupra dimensiunilor esențiale ale *semnificatului* au fost prezentate și *universaliiile* limbajului – *universaliiile* primare (*creativitate*, *semanticitate* și *alteritate*) și cele secundare (*materialitatea* și *istoricitatea*) care derivă din „combinarea” celor primare –, cu accent special, de această dată, asupra ideii că ele nu definesc doar *semnificatul*, ci sunt „proprietăți” esențiale ale limbajului în toate cele trei planuri ale sale.

Dina Vilcu și Ciprian Speranza au propus cursanților o dezbatere interactivă – *Justificarea „lingvisticii integrale”* – centrată pe problema nevoii de adevare și de impunere a unui concept capabil să definească, prin conținutul său, și să acopere, prin sfera lui de cuprindere, întreaga complexitate și deschidere a teoriei lingvistice coșeriene. Necesitatea determinării lingvisticii de tip coșerian prin conceptele de „*lingvistică integrală*” și / sau „*integralism*” a fost resimțită în contextul în care, în spațiul științific internațional, referirea la teoria coșeriană ca întreg se face, cel mai adesea, prin trimitere, fie la autorul ca atare al acestei concepții, fie la un anumit concept promovat de teoria sa. Moderatorii dezbaterii au precizat, în acest context, că Eugeniu Coșeriu însuși a propus, în 1983, termenul de „*lingvistică integrală*” pentru teoria sa, iar într-o prelegere susținută la Cluj-Napoca, în 1999 – *Locul lingvisticii integrale în lingvistica actuală* –, a dissociat net acest concept de „*lingvistica integrală*” a lui Helmut Gipper, dar și de „*lingvistica integraționistă*” / „*integraționismul*” lui Roy Harris în virtutea ideii că lingvistica este exclusiv o știință a culturii. Dezbaterea a beneficiat de o participare activă și dinamică a cursanților cărora li s-au lansat numeroase provocări cu mize teoretice majore și care au emis, la rândul lor, argumente pertinente în sprijinul poziției propuse de moderatori, ajungându-se, în acest fel, la o concluzie întemeiată a întregii discuții.

Prelegerea *Integralismul și paradigma interacționist-socială în științele umane* susținută de dr. **Cristian Bota** a avut ca obiectiv corelarea și compatibilizarea unor aspecte ale proiectului integralist coșerian cu direcția interacționistă dezvoltată în psihologie de L. S. Vygotsky. După o prezentare succintă a cadrului în care s-au format cele două curente, demersul teoretic al lui C. Bota s-a orientat către reliefarea convergențelor și a complementarităților acestora, începând cu precizarea a trei aspecte ale paradigmei interacționiste care au fost simetrizate punctual cu câteva componente din teoria lingvistică coșeriană. Argumentele lui C. Bota au condus la concluzia că poate fi realizată o corelare de ansamblu a celor două *universalii primare* coșeriene ale limbajului – *alteritatea* și *creativitatea* – cu conceptele de *comunicare* și *generalizare* (*reprezentare*) din paradigma interacționistă fondată de psihologul rus L. Vygotsky.

Elena Faur a propus o confruntare a lingvisticii integrale cu una dintre direcțiile cele mai actuale din științele cognitive, și anume lingvistica cognitivă de generația a treia. În contrast cu generațiile anterioare de științe cognitive care, pe de o parte, au izolat procesele cognitive și faptele de limbaj într-un „inconștient cognitiv”, făcând, astfel, imposibilă „accesarea” lor conștientă, și, pe de altă parte, au pus în criză orice încercare de a explica intersubiectivitatea constitutivă a limbajului, grupul de cercetători reuniți în jurul școlii din Lund subliniază necesitatea refundamentării fenomenologice și hermeneutice a lingvisticii. Prelegerea Elenei Faur s-a focalizat asupra urmăririi punctelor de convergență ale noii direcții din științele cognitive cu lingvistica integrală, sancționând, în același timp, cele două aspecte fundamentale care continuă să rămână neasimilate de lingvistica cognitivă de generația a treia: creativitatea lingvistică și „prioritatea absolută a limbajului”.

Prezentarea lui **Ciprian Speranza**, *Privirea întrupată în limbaj. Dinamica sinestezică a expresiei*, s-a axat asupra unui aspect ignorat aproape în totalitate de tradiția raționalistă a teoriei lingvistice, și anume asupra afectivității ca parte integrantă a actului expresiv. Componenta afectivității a fost adusă în discuție într-un cadru teoretic interdisciplinar, în care fenomenologia actuală (E. Marbach, D. Lohmar, M. Richir) înțelege să fructifice caracterul de deschidere epistemică proprie – dincolo de aparența nomotetică a conceptualității sale specifice – prin integrarea în descrierile unor observații contemporane din psihologia dezvoltării și din antropologia cognitivă. În cadrul teoretic astfel conturat, Ciprian Speranza a subliniat faptul că mișcările suflului, figurate de imaginație, nu pot fi orientate intențional către un conținut fără vectorii afectivi care o străbat și care amorsează chiar procesul orientării sinestezice. Mobilitatea și dinamica inerentă a afectivității a fost deja întrevăzută de Humboldt în însuși conceptul kantian de *sinteză imaginativă*. Pe de altă parte, această mobilizare sinestezică a fost, mai recent, utilizată programatic și de moderniști. C. Speranza a propus, în acest context, reconstituirea fenomenologică a componentei afective active în actul primordial al „donării de sens”. Luând în considerare și întreprinderea arhitectonică în fenomenologie a lui M. Richir, C. Speranza a sintetizat, la final, relevanța discuției pentru teoria coșeriană, mai precis, în relație cu universală creativității și cu componenta energetică a limbajului: simțurile, afectivitatea și imaginația sunt fenomene întrupate care răspund unei pulsuni expresive, dinaintea oricărei figurații patente, iar limbajul reprezintă dimensiunea semnificativă a unei reversibilități creatoare.

Printre multiplele aspecte ale teoriei coșerienice care au făcut obiectul conferințelor și dezbaterilor organizate în cadrul școlii de vară s-a situat o temă de mare actualitate, propusă de **Cristina Varga**, și anume *teoria traducerii*. Structurat în două etape – o prelegere, *Teoria traducerii, viziune coșeriană*

nă, și un atelier –, cursul a prezentat studenților, într-o primă fază, „starea actuală” în *teoria traducerii*, precum și limitele și problemele pe care le observă E. Coșeriu în ceea ce privește abordările teoretice ale traducerii ca disciplină științifică. Cu un doctorat în cotutelă la Cluj-Napoca și Barcelona, C. Varga a remarcat, în acest context, că noile baze teoretice de pe care E. Coșeriu abordează problematica traducerii reprezintă o provocare pentru specialiști și pentru traducători, cu toate că teoria sa este încă puțin cunoscută în mediul academic, chiar printre experții în traductologie. Rațiunea prin care se explică vizibilitatea redusă a teoriei coșeriene a traducerii constă în situarea ei în cadrul mai vast al lingvisticii integrale, fără ca aceasta să aibă oportunitatea de a se constitui într-o disciplină autonomă care să se bucure de „avantajele” altor traductologii. Acest fapt nu ar trebui să reprezinte însă, după cum a subliniat și C. Varga, un impediment în calea recunoașterii viabilității ideilor coșeriene în acest domeniu, autoritatea și actualitatea lor fiind incontestabilă și reclamând necesitatea raportării permanente a traductologilor la inovația coșeriană în domeniu.

Comunicarea **Diane Faur** a urmărit să investigheze două procese semantice fundamentale care se înscriu în spațiul conceptual al semanticii integrale – *metasemia* și *metafora poetică* – în vederea circumscrierii aportului lor specific în articularea sensului textual. În acest sens, s-au făcut, într-o primă etapă, câteva precizări de ordin teoretic cu privire la stadiul actual al cercetării semanticii metaforice și la principalele repere teoretice ale abordării integraliste în metaforologie din cadrul Programului de Studii Integraliste de la Cluj-Napoca. Investigația s-a orientat apoi înspre examinarea unor secvențe metaforice minimale, care ilustrează pretextual operația semantică metasemică în textul poetic al lui L. Blaga, pentru a se focaliza ulterior, mai cu seamă, asupra câtorva metafore poetice, nou create în lirica blagiană, care surprind dinamica unui proces semantic exponențial în spațiul textualității literare.

Note ■ ¹ O apreciere foarte pertinentă a acestei monografii realizează Cornel Vilcu în recenzia José María Bernardo, *La construcción de la lingüística. Un debate epistemológico* (LynX – A Monographic Series in Linguistics and World Perception, Annexa 9, 1995, Universitat de Valencia, Spain, Departament de Teoria dels Llenguatges), publicată în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Philologia*, Anul XLVI, nr. 4, 2001, pag. 149-151.

² Vezi, în acest sens, E. Coșeriu, *Ființă și limbaj*, în „Echinox”, 1996, nr. 10-11-12, p. 6; E. Coșeriu, *Prelegeri și seminarii la Universitatea „Lucian Blaga”*, Editura Doina Constantinescu, Sibiu, 2004, p. 21-23.